

Міністерство освіти і науки України

**Модельна навчальна програма «Англія в мистецьких образах.  
10-12 класи. Профільна середня освіта. Основний /  
Поглиблений рівень» для закладів загальної середньої освіти  
(авт. Лемешева Н. А.)**

**«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»  
(наказ Міністерства освіти і науки України від 24.12.2025 № 1702)**

## Вступна частина

Модельна навчальна програма курсу «Англія в мистецьких образах. Профільна середня освіта. Основний / поглиблений рівень» для закладів загальної середньої освіти (далі – програма) відповідає меті і завданням мистецької освітньої галузі, враховує послідовність досягнення результатів навчання мистецтва згідно з Державним стандартом профільної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 851 від 25 липня 2024 р. (далі – Державний стандарт), враховує наступність між рівнями базової та профільної середньої освіти, реалізує засадничі принципи концепції «Нова українська школа».

Курс «Англія в мистецьких образах. Профільна середня освіта. Основний / поглиблений рівень» (далі – курс) розроблений для учнівства профільного циклу загальної середньої освіти (10-12 класів), має інтегрований характер і поєднує змістові компоненти кількох освітніх галузей – мистецької, історичної, мовно-літературної, формуючи цілісне уявлення про культурно-мистецький простір Англії. Особлива увага приділяється різним видам мистецтва, що розкривають національну ідентичність, історичні епохи та суспільні трансформації в англійській культурі.

Програма передбачає реалізацію частини вимог до обов'язкових результатів навчання у мистецькій світній галузі (Додаток 20 Державного стандарту) з урахуванням ключових компетентностей галузі (Додаток 19 Державного стандарту). У поєднанні з модельними навчальними програмами «Мистецтво. Поглиблений рівень», «Мистецтво. Основний рівень» вона забезпечує повне досягнення обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в мистецькій освітній галузі.

У межах курсу здійснюється інтеграція таких видів мистецтва, як архітектура (готичні собори, ренесансні палаци, сучасні урбаністичні проекти); живопис й графіка (від портретного мистецтва Тюдорів до творчості Вільяма Тернера та сучасних митців); музичне мистецтво (від народної балади до року, класичної музики й британської попкультури); література (твори В. Шекспіра, Д. Дікенса, Дж. Остін, Дж. Р. Р. Толкіна, Дж. К. Ролінг та ін.); театр та кіномистецтво (шекспірівський театр, британське кіно, телесеріали як носії культури); дизайн й мода (візуальні коди стилю, вплив мистецтва на моду та дизайн інтер'єру).

Таким чином, пропонований міжгалузевий навчальний курс сприяє розвитку:

- естетичного сприйняття, творчого мислення й емоційного інтелекту;
- культурної грамотності та міждисциплінарної обізнаності;
- інтерпретаційних та дослідницьких умінь, необхідних для сучасного світоглядного осмислення мистецтва.

Залучення учнівства до загальнокультурного світу цінностей забезпечує варіативність змісту навчання, доповнює його профільно зорієнтованою інформацією, яка обирається самими учнями/ученицями відповідно до їхніх

інтересів, уподобань і освітніх потреб. Таким чином, курс сприяє загальнокультурному розвитку учнівства, розширює зміст навчання через профільно орієнтовану інформацію та допомагає професійному самовизначенню в умовах глобалізованого світу.

*Мета курсу* полягає у збагаченні мистецького досвіду здобувачів освіти через ознайомлення з особливостями англійського мистецтва різних епох, виявлення його характерних рис та творчості видатних майстрів; розвитку культурної компетентності учнівства, що передбачає усвідомлення мистецтва як важливої складової особистісного і культурного розвитку, засобу самовираження, пізнання світу, діалогу культур, формування естетичного смаку й емоційно-ціннісного ставлення до мистецьких явищ.

Мета курсу узгоджується із завданням мистецької освітньої галузі: формування компетентностей для творчого самовираження, розвитку креативності, культурної ідентичності та міжкультурної комунікації. Це у повній мірі узгоджується з метою профільної середньої освіти, її досягнення базуються на спільних для всіх освітніх галузей **ціннісних орієнтирах** (пункт 4 Державного стандарту), якими особистість учня й учениці визнається як найвища цінність. Водночас під час навчання мистецтву мають активно розвиватися визначені в Державному стандарті **ключові компетентності** (вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки й технологій; інноваційність; екологічна й інформаційно-комунікаційна компетентності; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; підприємливість і фінансова грамотність) та формуватися провідна для мистецької освітньої галузі **культурна компетентність**.

Досягнення мети курсу за вибором забезпечується розв'язанням таких **завдань**:

- формування здатності ідентифікувати себе як суб'єкта полікультурного світу, готового брати участь у збереженні та примноженні мистецько-культурних цінностей;
- розвиток компетентностей, необхідних для мистецького самовираження, розкриття креативного потенціалу, набуття навичок художньої діяльності;
- усвідомлення ролі мистецтва і творчості у сучасному професійному середовищі та щоденному житті;
- набуття практичних умінь у різних видах мистецької діяльності з метою самовираження, особистісного зростання й орієнтації у світі професій;
- формування здатності до естетичного сприймання, аналізу та оцінки творів мистецтва, явищ сучасності та довкілля, зокрема медіаконтенту й інтернет-простору;
- розвиток критичного мислення щодо впливу мистецтва та інформаційного середовища на формування особистих і суспільних цінностей;
- усвідомлення взаємозв'язків мистецтва з соціокультурним контекстом, культурною спадщиною та мистецтвом народів світу;

- розвиток художньо-образного, асоціативного мислення та уяви у процесі творчої діяльності;
- забезпечення прогресивного розвитку індивідуальної освітньої траєкторії учнівства та сприяння їхньому професійному самовизначенню;
- формування ключових і предметних мистецьких компетентностей, що забезпечують реалізацію комунікативної, розвивальної, виховної та освітньої функцій мистецької освіти.

Програмою передбачено, що навчання мистецтва у 10-12 класах буде ефективним, якщо освітній процес базуватиметься на таких наукових *підходах*, як *особистісно орієнтований, аксіологічний, компетентнісний, діяльнісний, інтегрований*.

В основу Програми покладено **принципи**:

- *дидактичної інтеграції на основі взаємодії мистецтв* (спрямованість на поліхудожній розвиток учнівства);
- *культуровідповідності та культурної цінності навчального матеріалу* (зорієнтованість на усвідомлення учнями/ученицями мистецтва як соціального явища; на висвітлення соціальних функцій мистецької діяльності);
- *пріоритету творчої діяльності* (наріжна позиція у створенні методичного інструментарію у навчанні мистецтву для активізації мотивації та створення максимальних умов для творчої реалізації особистості молодшої людини);
- *варіативності* змісту, засобів, методів і технологій навчання мистецтва;
- *компаративності* у контексті зіставлення/порівняння здобутків у галузі мистецтва Англії різних епох, минулого і сучасності тощо;
- *естетичної спрямованості* через засвоєння в процесі навчання естетичної цінності художніх творів, розвиток естетичного світогляду;
- *профорієнтації* – спрямованість на формування в учнів та учениць розуміння про актуальність сучасних професій з мистецьким/ творчим компонентом;
- *рефлексивності* – співвіднесення власних життєвих позицій, світоглядних установок зі змістом художніх образів/творів мистецтва, усвідомлення і зіставлення власних емоційних станів з переживаннями, відтвореними у творах мистецтва тощо.

**Структура Програми** містить:

- **вступну частину**, де зазначено мету, завдання, принципи та структуру курсу за вибором;

**основну частину**, в якій подано «Очікувані результати навчання» як орієнтири для оцінювання за групами умінь, визначених у положеннях Державного стандарту, як-от пізнання різних видів мистецтва, виявлення художнього мислення; художньо-творча діяльність, культурно-мистецька комунікація; емоційний досвід, естетичне ставлення до мистецтва та життя. «Пропонований зміст курсу» окреслює основні тематичні напрями, які розкривають Англію через її мистецьке надбання. Цей зміст формує міжпредметні зв'язки (історія, література, англійська мова, образотворче

мистецтво, музичне мистецтво), сприяє формуванню естетичного смаку, критичного мислення й розширенню світогляду учнів й учениць; визначає орієнтир для педагогів у доборі навчального матеріалу з мистецтва Англії для досягнення визначених у Програмі очікуваних результатів навчання. «*Види навчальної діяльності*» орієнтують педагога/педагогиню на планування освітньої діяльності учнівства таким чином, щоб опанування зазначеного змісту відбувалося виключно через діяльність: аналіз-інтерпретацію, обговорення, дослідження, мистецькі проекти тощо задля досягнення очікуваних результатів навчання як орієнтирів (показників) їх оцінювання – формувального та підсумкового. У програмі представлено **орієнтовну тематику** видів навчальної діяльності, при цьому для педагогічних працівників / працівниць залишається можливість заміни та / або творчого формулювання запропонованих тем;

• **прикінцеву частину**, у якій висвітлені методичні рекомендації щодо викладання кожної теми та методичні прийоми й інструменти.

Основна частина програми курсу пропонує таку *тематику* змісту навчання:

1. Англія як джерело мистецького натхнення
2. Формула простору і часу в архітектурних образах Англії
3. Скульптура Англії від кам'яних ідолів до сучасних форм
4. Палітра часу англійського живопису і графіки
5. Музика Англії як дзеркало епох
6. Література і театр Англії
7. Кіно, фото та масова культура
8. Діалог культур у мистецтві Англії
9. Британський акцент у світовому мистецтві
10. Мистецький портрет Англії

**Організація освітнього процесу.** Курс може викладатися як у межах передбаченої кількості навчальних годин для обов'язкових освітніх компонентів, так і за рахунок вибірових компонентів. Компоненти програми можуть інтегруватися з іншими курсами мистецької освітніх галузей. Передбачено можливість адаптації послідовності вивчення тем, прикладів і форматів діяльності відповідно до потреб класу та місцевих особливостей. Програма розрахована на реалізацію як основного, так і поглибленого рівнів із відповідною корекцією орієнтирів для оцінювання, змісту, обсягів навчального часу, способів формування компетентностей і рівня складності навчального матеріалу.

Методичні рекомендації щодо викладання кожної теми, форми і види навчальної діяльності, методичні прийоми й інструменти висвітлено у прикінцевій частині Програми.

## Основна частина

### Наскрізна міжгалузева тема: Мистецтво Англії крізь віки

| Очікувані результати навчання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Пропонований зміст навчального курсу                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Види навчальної діяльності                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1. Пізнання різних видів мистецтва, виявлення художнього мислення декодує, аналізує та інтерпретує твори англійського мистецтва (живопис, музика, театр, архітектура, література, кіно); розпізнає елементи стилю, жанру, культурного контексту [12 МІО 1.2.1-1]; зіставляє англійські мистецькі образи з українськими та європейськими, виявляє їхній вплив на різні сфери життя (історію, суспільство, політику, моду тощо) [12 МІО 1.2.2-1]; усвідомлює значення англійського мистецького спадку (від епохи Шекспіра до сучасного кіно) у світовому культурному просторі, планує індивідуальну мистецьку самоосвіту, обирає джерела для самостійного дослідження [12 МІО 1.2.2-2].</p> <p>2. Художньо-творча діяльність,</p> | <p>Вступ. Англія як джерело мистецького натхнення Англія як культурний феномен: загальна характеристика країни. Мистецька карта Англії з головними центрами мистецтва (Лондон, Оксфорд, Стретфорд, Ліверпуль тощо). Основні мистецькі епохи та їхній вплив на формування англійської ідентичності Формула простору: архітектурна історія Англії.</p> <p>Огляд етапів розвитку англійської архітектури в історичному та художньому контексті.</p> <p>Мегаліти, Стоунхендж як приклад доісторичного архітектурного мислення.</p> <p>Романський стиль. Монументальність, аркові склепіння, масивність (Даремський собор, Еллі). Готика. Вертикальність та перпендикулярний стиль, поєднання з ландшафтом (Вестмінстер, Йорк, Солсбері).</p> <p>Тюдорівська архітектура. Гемптон-корт, фахверкові будівлі; англійський Ренесанс у порівнянні з італійським (Сент-Джонс-коледж, Бодлеянська бібліотека, Банкетна зала).</p> <p>Класицизм і бароко (Собор Святого Павла. арх. Крістофер Рен).</p> <p>Вікторіанська доба. Еклектизм, історизм, неоготика.</p> <p>Сучасність. Хай-тек та інновації (The Shard, Millennium Dome, міст Міленіум; архітектори Норман Фостер і Річард Роджерс)</p> <p>Скульптура Англії крізь віки: від кам'яних ідолів до сучасних форм.</p> <p>Первісна доба. Мегалітичні культові споруди й фігури (менгіри, кам'яні статуї) — ритуальна функція.</p> | <p>Аналіз-інтерпретація творів різних видів мистецтва, визначення ідейного та естетичного змісту, найсуттєвіших ознак стилю мистецтва.</p> <p>Що символізує Стоунхендж це місце у культурі Англії? Як змінювалось його сприйняття?</p> <p>Скульптури Генрі Мура (Як художник передає людське тіло у взаємодії з природою)</p> <p>Інтерпретація символіки наприклад, в середньовічній архітектурі та літургичній музиці.</p> <p>Аналіз мистецтва Англії в контексті суспільних змін наприклад, вплив промислової революції на мистецтво Вільяма Тернера та романтизм).</p> <p>Портрети Тюдорів (Гольбейн) (Що портрети розповідають про владу, релігію, суспільство?)</p> <p>Порівняння стильових особливостей англійського та українського мистецтва, національних героїчних образів (англійський лицар. український козак в мистецтві); виявлення відмінностей між готичними соборами Англії та Франції; пошук</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>культурно-мистецька комунікація пропонує власні творчі ідеї, інтерпретації чи візуалізації за мотивами англійських творів (наприклад, створює постер, ескіз костюму, колаж, відеоесе) [12 МІО 2.1.1-1];</p> <p>працює в групах над проєктами, пов'язаними з вивченням або презентацією англійського мистецтва, дотримується принципів командної роботи [12 МІО 2.2.1-1];</p> <p>дотримується толерантності, проявляє ініціативу у міжкультурному діалозі через мистецтво, розуміє важливість співпраці з представниками інших освітніх і творчих середовищ [12 МІО 2.2.1-2];</p> <p>використовує цифрові інструменти для дослідження та створення проєктів про мистецтво Англії (створення інтерактивної карти, блогу, презентації, медіатору) [12 МІО 2.3.1-1]; бере участь у шкільних або позашкільних</p> | <p>Англосаксонський період і вплив вікінгів. Кам'яні хрести з рельєфами (Рутвеллський хрест). Поєднання християнських і язичницьких мотивів. Різьблення по кістці, каменю, металі — декоративність і символіка.</p> <p>Архітектурна скульптура середньовіччя (гаргуйлі, фігури святих, химерні істоти). Надгробні плити з готичними портретними рельєфами.</p> <p>Скульптурна алегорія в інтер'єрах соборів (напр. Вестмінстерське абатство).</p> <p>Ренесанс і бароко у англійській скульптурі (надгробки Ніколаса Стоуна з емоційною виразністю та алегорією).</p> <p>Неокласицизм Меморіальні пам'ятники (Джон Флексман, Френсіс Чантрі). Ідеалізація, врівноваженість форми, античні риси.</p> <p>Скульптурні образи героїв, вчених, монархів. Вікторіанської епохи. Патріотичні, моральні й освітні мотиви.</p> <p>Особливості сучасної скульптури. (Генрі Мур — абстракція, пластика тіла, природні форми. Барбара Гепуорт — геометрія, внутрішній простір. Ентоні Гормлі — «Людина з заліза», тема тілесності та присутності. Дейміан Герст — концептуальні, провокаційні об'єкти. Пам'ятники, інсталяції, публічне мистецтво в міському середовищі).</p> <p>Палітра часу англійського живопису і графіки.</p> <p>Середньовічна книжкова мініатюра та ілюмінація. Ранній портретний живопис (Ганс Гольбейн Молодший при дворі Генріха VIII).</p> <p>Портретна традиція епохи Тюдорів і Стюартів. Англійський живопис XVII–XVIII ст. (Рейнольдс, Гейнсборо, Гогарт). Романтизм у живописі Вільяма Тернера.</p> | <p>спільного у італійському і англійському Ренесансі. Зіставлення живопису прерафаелітів і романтиків</p> <p>Дослідження: особливостей художніх образів творів мистецтва Англії та ознак художнього стилю у різних видах мистецтва: відображення у мистецтві світогляду англійців; емоцій й своїх емоційних станів від мистецтва та власної мистецької діяльності.</p> <p>Мінідослідження на тему: «Готичні собори Англії: у чому особливість?», «Фахверковий будинок: традиція й сучасність», «Мова абстракції Генрі Мур і Барбара Гепуорт», «Погляд на соціум та мораль у картинках Вільяма Гогарта», «Культурний код англійців в піснях та баладах», «Як The Beatles змінили музику XX століття», «Новий спосіб бачити світ», «Лондон як кіномайданчик мистецтва в кадрі», «Фото Мартіна Парра як хроніка часу».</p> <p>Виконання практичних робіт за вибором учнів й учениць у різних художніх техніках (в тому числі з використанням цифрових технологій) створення англосаксонського орнаменту; артінсталяцій, наприклад, «Стоунхендж у XXI</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>мистецьких заходах, присвячених культурі Англії (виставках, вікторинах, дебатах, майстер-класах) [12 МІО 2.4.1-1]; усвідомлено застосовує набутий досвід в інших видах творчості або освітній діяльності [12 МІО 2.4.1-2]; характеризує наявність мистецьких та естетичних складових у різних професіях, пов'язаних з англійським мистецтвом (дизайн, театр, телебачення, музична індустрія тощо) [12 МІО 2.4.2-1]</p> <p>3. Емоційний досвід, естетичне ставлення до мистецтва та життя аналізує та порівнює емоційний вплив англійських мистецьких творів (живопису, театру, кіно, музики) та пояснює причини власного емоційного відгуку [12 МІО 3.1.1-1]; ідентифікує емоції, викликані знайомством з мистецтвом Англії, пояснює вплив медіа та культурних кодів на емоційне сприйняття [12 МІО 3.1.1-2]; усвідомлено використовує англійське мистецтво</p> | <p>Вікторіанська естетика прерафаеліти (Росетті, Мілле, Хант) символіка, сюжет, нове бачення краси. Графіка та ілюстрація у вікторіанську епоху</p> <p>XX століття: від імпресіонізму до попарту (Гамільтон, Хокні)</p> <p>Сучасна британська графіка і живопис: від концепту до цифрового мистецтва (Девід Хокні, Banksy, Британські молоді художники (УВА). Техніки, символіка, жанри, новаторство</p> <p>Музика Англії як дзеркало епох</p> <p>Середньовічна і ренесансна музика, народні балади, Вільям Берд, Джон Дауленд та їхній внесок у музичну культуру. Роль придворної музики та церковних хоралів</p> <p>Барокова музика (Генрі Перселл) та розвиток англійської опери. Британська класика (Едвард Елгар, Бенджамін Бріттен). Музична революція XX ст. (The Beatles, Pink Floyd, Queen).</p> <p>Сучасні виконавці (Adele, Coldplay, Ed Sheeran, Florence and the Machine)</p> <p>Музика як національний код (тема батьківщини, спротиву, любові)</p> <p>Література і театр Англії</p> <p>Образ Англії в його трагедіях і комедіях Вільяма Шекспіра, театр «Глобус».</p> <p>Джейн Остін: провінція, гідність, мораль і естетика епохи.</p> <p>Джордж Орвелл та його антиутопії: мистецтво як суспільна критика.</p> <p>Вірджинія Вулф: експеримент і внутрішній світ.</p> <p>Сучасна британська драматургія (Гарольд Пінтер, Трейсі Леттс).</p> <p>Кіно, фото та масова культура</p> <p>Британське кіно: класика і сучасність (Чарлі Чаплін, «Гаррі Поттер», «Корона»).</p> <p>Роль Лондона у світовому кінематографі.</p> <p>Документальна фотографія Англії XX століття (Мартін Парр, Дон Маккаллін).</p> | <p>столітті» (фантазійна реконструкція); автопортрету у стилі Тюдорів/Єлизаветинської епохи із символами, що представляють автора. мініатюри — портрета друга/подруги, з використанням символів; ескізу костюма для п'єси Шекспіра; пейзажу в стилі англійського романтизму; колажу в стилі британського поп-арту; артплакату «Голос Англії у світі» Як мистецтво говорить на глобальні теми цифрових артбуків про мистецтво різних епох Англії.</p> <p>Розробка VR/AR екскурсій пам'ятками Англії (у простих додатках).</p> <p>Проекти на креативне мислення: «Якби Стоунхендж був музичним твором» — створення музичних композицій за натхненням; «Британія майбутнього» (фантазія про те, як виглядатиме англійське мистецтво у 2100 році). Виконання вокальних творів (за ініціативою учнів й учениць). Музикування/створення музичного, ритмічного, звукового супроводу. Театралізація, інсценізація, фільмування (створення відео); створення фото/колажів тощо з певної теми. Аудіоспектакль або радіопостановка на</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>(музику, живопис, літературу) для зниження стресу, натхнення, підвищення внутрішньої мотивації [12 МІО 3.1.2-1]; інтерпретує, аналізує та оцінює англійські мистецькі явища, формулює особисту позицію щодо їх цінності, актуальності та впливу на сучасне суспільство [12 МІО 3.2.1-1]; усвідомлює власні естетичні уподобання, розрізняє стильові риси англійського мистецтва (готика, модерн, поп-арт, панк-культура тощо) [12 МІО 3.2.2-1]</p> | <p>Музей образу: як Англія себе презентує в медіа. Вплив Британії на глобальну масову культуру<br/>Діалог культур у мистецтві Англії. Вплив різних культур на розвиток англійського мистецтва. Культурні шари в мистецтві Англії (історичні приклади). Темі і візуальні символи діалогу культур які поєднуються у творах англійських мистецтв. Англійський акцент у світовому мистецтві. Символи мистецтва – панорама впливів (творчість митців Англії які вплинули на світ). Англійські риси в мистецтві (раціональність та емоційна стриманість, іронія, критика, абсурд як естетичний прийом, традиція й елегантна новизна, повага до інтелекту й культурного коду) Мистецький портрет Англії. Узагальнення про особливості англійського мистецтва – створення «портрету» Англії» через призму певного виду мистецтва</p> | <p>основі англійських балад чи творів Шекспіра. Відеоблог «Один день в Лондоні доби Вікторії» (гра з уявною реконструкцією). Робота з медіатекстами (пошук, аналіз, опрацювання інформації) згідно з тематикою навчання. Розробка і підготовка мистецьких заходів. Здійснення/створення віртуальних екскурсій про мистецтво стилів минулих епох</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Прикінцева частина

Навчальний зміст Програми реалізується на засадах комплексного освоєння інтегрованого курсу «Мистецтво». У процесі реалізації програми передбачається використання таких форм роботи і видів навчальної діяльності, як бесіда-дослідження, віртуальні екскурсії до музеїв і галерей Великої Британії, аналіз мистецьких творів (візуальних, музичних, літературних), виконання практичних і творчих завдань (створення колажів, написання есе, підготовка мультимедійних презентацій, виконання малюнків, створення відео), реалізація індивідуальних і групових проєктів, проведення дискусій, дебатів, а також мистецьких воркшопів.

**Методичні поради щодо викладання окремих тем курсу за вибором**

### ***Тема 1. Англія як джерело мистецького натхнення***

Основна мета цього вступного уроку — зацікавити учнів й учениць створити емоційну атмосферу, що інтригує. Рекомендується почати з «ефекту таємниці», наприклад, показавши відеоряд без коментарів і запропонувавши учнівству вгадати країну. Використання асоціативних методів, як-от хмара слів, та робота з мистецькою картою допоможуть сформувати цілісне уявлення про Англію як культурний феномен. Особистий досвід та захопленість вчителя стануть ключовим інструментом для мотивації.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- створення хмари слів «Англія» через онлайн-сервіси (mentimeter / padlet);
- робота з «мапою мистецьких локацій Англії» для візуалізації географії культури;
- презентація з аудіовізуальними матеріалами для створення яскравого образу країни;
- обговорення ролі мистецтва як універсальної мови для розуміння інших культур.

### ***Тема 2. Формула простору і часу в архітектурних образах Англії***

Щоб учні/учениці не просто опрацьовували навчальний матеріал, а «відчули» архітектуру, урок має бути динамічним та інтерактивним. Головний підхід — це візуалізація та занурення. Використання віртуальних 3D-турів дозволить учням/ученицям досліджувати будівлі як зовні так і зсередини, створюючи ефект присутності. Важливо також підкреслити міжпредметні зв'язки, аналізуючи, як історія, географія та література відображаються в архітектурних формах.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- створення хронологічної стрічки архітектурних стилів;
- віртуальні екскурсії відомими пам'ятками (Стоунхендж, собори, парламент);
- гра «Архітектурний детектив» для визначення стилю та епохи будівлі;
- груповий проєкт: створення постера «архітектурне селфі в Англії»;
- індивідуальна творча робота «мистецький портрет будівлі».

### ***Тема 3. Скульптура Англії: від кам'яних ідолів до сучасних форм***

Урок варто побудувати як мистецьку подорож, що демонструє еволюцію функцій скульптури: від ритуальної (мегаліти) та декоративної (доповнює архітектуру) до концептуальної (сучасні інсталяції). Порівняльний аналіз скульптур різних епох допоможе учням зрозуміти, як змінювались ідеали та цінності суспільства. Дискусія про сучасну скульптуру дозволить обговорити її роль у міському просторі та суспільному діалозі.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- презентація з історичним оглядом скульптури;
- порівняльний аналіз скульптур різних епох;
- дискусія «Сучасна скульптура як пам'ятник»;
- вправа-вікторина «Хто автор?»;
- творче завдання: створення ескізу сучасного пам'ятника.

### ***Тема 4. Палітра часу англійського живопису і графіки***

Ключовий метод для цієї теми — поглиблений аналіз окремих творів за допомогою прийому «Збільшувальне скло». Замість поверхневого огляду багатьох творів образотворчого мистецтва, варто зосередитися на кількох знакових роботах, розкриваючи їх сюжети, символіку та історичний контекст. Це вчитиме учнівство сприймати та інтерпретувати твори мистецтва. Сприятиме особистому зануренню у творчість митців ведення арт-щоденника, де учні й учениці зможуть фіксувати власні враження, думки, асоціації та інтерпретації побаченого, створювати замальовки й робити творчі нотатки, що сприятиме розвитку емоційної чутливості та аналітичних умінь.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- створення хронологічної стрічки художніх напрямів;
- прийом «Збільшувальне скло» для глибинного аналізу творів;
- вікторина «Художник – картина – епоха»;
- вправа «Реконструкція сюжету» на основі картини;
- індивідуальна робота: Арт-щоденник обраного художника.

### ***Тема 5. Музика Англії як дзеркало епох***

Цей урок має базуватися на активному прослуховуванні. Учитель виступає в ролі мистецтвознавця, що веде учнів й учениць крізь музичні епохи — від церковних хоралів до року та сучасної поп-музики. Використання «музичного пазла» допоможе розвинути навички аналізу форми та змісту. Дискусія про те, що робить музику «англійською», та створення тематичних плейлистів сприятимуть формуванню власного смаку та розумінню національної ідентичності в музиці.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- прослуховування фрагментів музики різних епох (від Перселла до Radiohead);
- метод «Музичний пазл» для аналізу уривків;
- дискусія «Що робить музику англійською?»;
- аналіз текстів пісень (зміст, форма, символіка);
- створення тематичного плейлисту.

### **Тема 6. Література і театр Англії**

Головне завдання — зробити літературу та театр живими й актуальними. Метод «Жива сцена» через інсценізацію уривків дозволить учням емоційно долучитися до творів. Порівняння елизаветинського театру із сучасними постановками покаже, як класичні сюжети можуть інтерпретуватися сьогодні. Інтерактивна карта письменників допоможе візуалізувати літературний ландшафт Англії.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- робота із цитатником англійських авторів;
- інсценізації уривків творів (метод «Жива сцена»);
- порівняння епох (Єлизаветинський театр і сучасні вистави);
- інтерактивна карта «Письменники на мапі Англії»;
- вправа «Слово – образ – символ».

### **Тема 7. Кіно, фото та масова культура**

Ця тема спрямована на розвиток медіаграмотності. Аналізуючи культові фільми, фотопроекти та рекламу, учні/учениці вчаться критично сприймати медіаобрази та розуміти, як формується імідж країни. Дискусія про межу між попкультурою та високим мистецтвом стимулюватиме учнів й учениць до формування власної обґрунтованої позиції. Практичні завдання, як-от створення відеоколажу, закріплять навички аналізу візуальної мови.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- перегляд і аналіз трейлерів культових фільмів;
- аналіз фотопроектів за жанром, тематикою та стилем;
- дослідження британського стилю в рекламі та музичних кліпах;
- медіапрактика: створення відеоколажу або фотосерії;
- обговорення «Поп-культура чи високе мистецтво?».

### **Тема 8. Діалог культур у мистецтві Англії**

Опанування цієї теми має ґрунтуватися на аналізі та дискусії. З допомогою методу навчання й дослідження можна розглянути конкретні приклади, як різні культури (римська, англосаксонська, колоніальна) впливали на англійське мистецтво. Карта культурних впливів допоможе візуалізувати ці процеси. Центральним елементом уроку може стати дискусія про мультикультурність, що спонукатиме учнів й учениць до роздумів про сучасну ідентичність та глобалізацію.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- створення карти культурних впливів (історико-культурний аналіз);
- кейс-стаді – дослідницький практикум з аналізом проявів мультикультурності в англійському мистецтві;
- дискусія «Мультикультурність – виклик чи багатство?»;
- проект «Мистецький ф'южн: моя версія»;
- перегляд інтерв'ю митців про ідентичність.

### **Тема 9. Британський акцент у світовому мистецтві**

Щоб синтезувати знання та вчити учнів й учениць розпізнавати «британський акцент» у світовій культурі, учитель/вчителька має скерувати

учнів й учениць на пошук характерних рис англійського мистецтва, таких як іронія, стриманість, повага до традиції та абсурд. Аналіз елементів британського стилю в моді, дизайні та музиці зробить тему практичною та близькою до життя учнів й учениць. Творче завдання зі створення емблеми допоможе узагальнити ключові риси стилю.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- визначення особливостей англійського мистецтва у творах мистецтва;
- аналіз елементів стилю в моді, дизайні, музиці;
- робота з логотипами та шрифтами;
- творче завдання: створення авторської емблеми «British Art Vibe».

### **Тема 10. Мистецький портрет Англії**

Це підсумковий, проєктний урок. Його мета — дати учням/ученицям можливість узагальнити вивчений матеріал і представити власне бачення Англії через мистецтво. Роль вчителя/вчительки — фасилітація та підтримка учнівських проєктів, які можуть бути виконані у форматі відео, артбуку чи презентації. Організація виставки робіт та фінальна рефлексія дозволять учнівству усвідомити власні відкриття та сформувати цілісне враження від курсу.

*Методичні прийоми та інструменти:*

- проєкт «Портрет Англії» у форматі відео, артбуку, презентації;
- презентація учнівських проєктів;
- вправа «П'ять образів Англії» для добору ключових символів;
- саморефлексія «Що для мене Англія в мистецтві?»;
- Презентації груп «Мистецтво Англії – моє відкриття року».

Пропоновані у Програмі методичні рекомендації, що розроблені для підтримки вчителства у реалізації мети та завдань курсу, покликані допомогти спланувати освітній процес таким чином, щоб він був інтерактивним, захопливим і діяльнісним. Запропоновані до кожної теми методичні прийоми та інструменти є орієнтирами для досягнення очікуваних результатів навчання. Рекомендується адаптувати ці інструменти до рівня підготовки учнів й учениць, їхніх інтересів та технічного забезпечення. Успішна реалізація програми значною мірою залежить від творчого підходу вчителя, адже його/її професійна майстерність і відкритість новим ідеям створюють умови для живого діалогу з учнями.

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до критеріїв, затверджених наказом МОН від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». Система оцінювання результатів навчання в мистецькій освітній галузі ґрунтується на позитивному ставленні до кожного учня й кожної учениці. Оцінюється не рівень недоліків і прорахунків, а рівень прогресу особистісних досягнень. Тому критерієм перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти є динаміка особистісного розвитку учнівства та їхнє ставлення до опанування предмета.

Якщо пропонований курс буде викладатись як вибірковий освітній компонент, рішення про необхідність оцінювання (або не оцінювання) досягнутих учнями результатів приймає педагогічна рада закладу освіти.